

Byla C-216/25

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2025 m. kovo 19 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Curtea de Apel Constanța (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2025 m. kovo 18 d.

Ieškovas ir apeliantas:

ZN

Atsakovė ir kita apeliacinio proceso šalis:

GSP Offshore SRL

<...> CURTEA DE APEL CONSTANȚA (Konstancos apeliacinis teismas,
Rumunija)

SECȚIA I CIVILĂ (Pirmoji civilinių bylų kolegija)

Byla Nr. <...>

Skyrius, kuriame nagrinėjamos bylos, susijusios su

darbo ir socialinės apsaugos ginčais

<...> remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsniu,
atsižvelgdama į tai, ką teismas nusprendė 2025 m. kovo 18 d. viešame posėdyje,
pateikia toliau išdėstytą

PRAŠYMĄ PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ

Europos Sąjungos Teisingumo Teismui

šiais klausimais:

1. Ar Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad:

1a. jai prieštarauja tai, kad bendro pobūdžio nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią pareigos perdavimui tarp dviejų skolininkų reikalingas kreditoriaus sutikimas, šioje direktyvoje numatyto perdavimo atveju būtų taikoma perdavėjo pareigoms, kylančioms iš perdavimo dieną galiojančios darbo sutarties arba darbo santykių, perduodamų perėmėjui?

1b. šios dalies antroje pastraipoje numatyta išimtis gali būti laikoma nustatyta pagal bendro pobūdžio nacionalinės teisės nuostata, priimtą po įstatymo dėl direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę priėmimo, t. y. pagal bendrąją nuostata, pagal kurią pareigos perdavimui tarp dviejų skolininkų reikalingas kreditoriaus sutikimas, ar ši išimtis turi būti nustatyta specialiaja įstatymo nuostata?

2. Jeigu į pirmuosius du klausimus būtų atsakyta neigiamai, ar Direktyvos 2001/23/EB 8 straipsnis gali būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybėms (įskaitant teismus) leidžiama taikyti bendro pobūdžio nuostata, pagal kurią pareigų, susijusių su iki perdavėjo atliekamo perdavimo perėmėjui atsiradusiais darbo užmokesčio reikalavimais, perdavimui reikalingas darbuotojo–kreditoriaus sutikimas, kaip palankesnę nuostata nei Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, perkelta specialiuoju nacionaliniu įstatymu?

I. Ginčo dalykas ir dabartinės faktinės aplinkybės

1. Ieškovas savo ieškiniu prašė priteisti iš atsakovės GSP OFFSHORE SRL nesumokėtą darbo užmokestį, įskaitant kompensaciją už nepanaudotas atostogas už atitinkamą laikotarpį.

2. Nurodyti darbo užmokesčio reikalavimai – pajamos už darbą, atliktą perdavėjai *GSP Offshore SRL* iki perdavimo įmonei OMV PETROM ENERGY SOLUTIONS SRL dienos.

3. 2024 m. vasario 21 d. pranešimu, adresuotu visiems darbuotojams, visų pirma ieškovui, *GSP Offshore SRL* pranešė, kad pagal 2024 m. vasario 8 d. šalių susitarimą, pavadintą „Įmonės darbuotojų apsaugos perdavimas – Informacijos neatskleidimo sutartis“, ji perduos darbuotojus OMV PETROM ENERGY SOLUTIONS SRL. Pastaroji įmonė buvo nauja darbdavė. Pranešime buvo nurodyta, kad darbuotojai bus iš naujo įdarbinti po įmonės perdavimo, remiantis Direktyvos 2001/23/EB ir Įstatymo Nr. 67/2006 dėl darbuotojų teisių apsaugos įmonių ar verslo perdavimo atveju nuostatomis. Įmonės perdavimo fakto šalys neginčija.

4. Raštu, kuriame data nėra nurodyta ir kurį 2024 m. rugsėjo 27 d. prie bylos dokumentų pridėjo ieškovo advokatas, OMV PETROM ENERGY SOLUTIONS

SRL per savo paskirtą advokatą informavo ieškovo advokatą, kad, jos nuomone, už darbo užmokesčio reikalavimus, kuriuos *GSP Offshore SRL* turėjo perdavimo dieną, yra atsakinga pastaroji ir perėmėja šių įsipareigojimų neprisiima.

5. Iš viešai skelbiamos informacijos apie OMV PETROM ENERGY SOLUTIONS SRL matyti, kad šios bendrovės akcinis kapitalas yra 2 000 Rumunijos lėjų (apie 400 EUR).

6. 2024 m. spalio 11 d. pirmosios instancijos teismo sprendimu <...> ieškovo ieškinys prieš *GSP Offshore SRL* buvo atmestas.

7. Prieidamas prie šios išvados *Tribunalul Constanța* (Konstancos aukštesnysis teismas, Rumunija) nurodė, kad įmonės perdavimo atveju visos perdavėjo teisės ir pareigos perėjo perėmėjui, o atsakovas, kaip perdavėjas, atleidžiamas nuo bet kokios pareigos mokėti tokius įsiskolinimus.

8. Ieškovas apskundė šį sprendimą, teigdamas, kad atsakovė *GSP Offshore SRL* liko atsakinga už įsiskolinimą už darbą, atliktą iki perdavimo, taip pat remdamasis OMV PETROM ENERGY SOLUTIONS SRL, kuri tokių įsipareigojimų neprisiima, nuomone. Taigi ieškovas ginčija perdavėjo pareigų, susijusių su šiais darbo užmokesčio reikalavimais, perdavimą perėmėjui.

9. Kituose ginčiuose dėl to paties dalyko, susijusiuose su kitais ieškovais, *Curtea de Apel Constanța* (Konstancos apeliacinis teismas) nusprendė, kad perdavėja–*GSP Offshore SRL* lieka atsakinga už įsiskolinimus, kurie nėra perduodami perėmėjui (Sprendimas civilinėje byloje Nr. 51/CM/19.02.2025 (bylos Nr. 3006/118/2024), Sprendimas civilinėje byloje Nr. 23/CM/5.2.2025 (bylos Nr. 1734/118/2024)).

II. Nurodytos teisės nuostatos

Europos Sąjungos teisė

10. Direktyva 2001/23/EB

3 straipsnis

1. Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodamos perėmėjui.

Valstybės narės gali nustatyti, kad po perdavimo dienos perdavėjas ir perėmėjas yra solidariai atsakingi už įsipareigojimus, iki perdavimo dienos kilusius iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną.

8 straipsnis

Ši direktyva nedaro poveikio valstybių narių teisei taikyti arba priimti darbuotojams palankesnius įstatymus ir kitus teisės aktus arba skatinti ar leisti sudarinėti darbuotojams palankesnes kolektyvines sutartis arba susitarimus tarp socialinių partnerių.

Nacionalinė teisė

11. Civilinis kodeksas

1.605 straipsnis

Kreditoriaus sutikimas

Skolos, dėl kurios susitarta su skolininku, perėmimas galioja tik tuo atveju, jei kreditorius su tuo sutinka.

12. Darbo kodeksas

173 straipsnis

2. Visos perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš perdavimo dieną galiojančių darbo sutarčių arba darbo santykių, perduodamos perėmėjui.

13. Įstatymas Nr. 67/2006

3 straipsnis

Šis įstatymas taikomas jūrų laivo, kuris yra įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimo dalis, perdavimo atveju, su sąlyga, kad perėmėjas yra įsisteigęs arba perduodama įmonė, verslas ar įmonės dalis lieka Rumunijos teritorijoje. Šis įstatymas netaikomas, jei perdavimo objektas yra tik vienas ar keli jūrų laivai.

5 straipsnis

1. Visos perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš individualios darbo sutarties arba kolektyvinės darbo sutarties, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodamos perėmėjui.

2. 1 dalies nuostatos netaikomos, kai perdavėjui pagal įstatymą taikoma teismo reorganizavimo arba bankroto procedūra.

III. Priežastys, dėl kurių manoma, kad būtina pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą

14. Dėl priimtimumo

15. Dėl šioje srityje [priimtų] sprendimų poveikio Teisingumo Teismas yra pažymėjęs:

16. „Trečia, reikia priminti, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas **išimtinai privačių asmenų ginčą** ir taikydamas nacionalinės teisės nuostatas, priimtas siekiant perkelti direktyvoje numatytus įsipareigojimus, **turi** atsižvelgti į visas nacionalinės teisės normas ir **jas aiškinti kuo labiau atsižvelgdamas į direktyvos tekstą ir paskirtį, kad pasiektų direktyvos tikslą atitinkantį rezultatą** (2014 m. sausio 15 d. Sprendimo *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2015 m. birželio 4 d. Sprendimo *Faber*, C-497/13, EU:C:2015:357, 33 punktas ir 2022 m. kovo 17 d. Sprendimo *Daimler*, C-232/20, EU:C:2022:196, 76 punktas).“ (2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo C-426/20, 56 punktas).

17. Iš to matyti, kad, nacionalinio teismo nuomone, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas, net jei ginčas susijęs su darbo santykių nutraukimu ir net jei ginčas kilo tarp privačių asmenų.

18. Dėl Direktyvos 2001/23/EB 1 straipsnio 3 dalies:

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas atsižvelgia į tai, kad atitinkami darbuotojai yra atviroje jūroje, t. y. jūrų platformose, o ne laivuose, dirbantys darbuotojai.

19. Teismas taip pat atsižvelgia į Teisingumo Teismo argumentus, išdėstytus 2019 m. birželio 20 d. Sprendime *Grup Servicii Petroliere SA*, C-291/18 (be to, įmonė priklauso tai pačiai įmonių grupei, kaip ir atsakovė nagrinėjamoje byloje).

20. Dėl teikiamo klausimo

21. Tiesa, kad pagal Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalį visos perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš individualių darbo sutarčių ir kolektyvinių darbo sutarčių, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodamos perėmėjui.

22. Taigi pagal įstatymą įmonės perdavimo atveju tai reiškia tikrą skolos perleidimą.

23. Įstatymo Nr. 67/2006, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Europos Sąjungos teisės aktai, 5 straipsnio 1 dalyje numatytas toks pat teisinis sprendimas.

24. Aplinkybė, kad Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodyta, jog valstybės narės gali nustatyti, kad po perdavimo dienos perdavėjas ir perėmėjas yra solidariai atsakingi už įsipareigojimus, iki perdavimo dienos kilusius iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, rodo, kad šis teisinis sprendimas nėra privalomas pagal Direktyvą 2001/23/EB, o jo įgyvendinimas paliktas nacionalinės teisės aktų leidėjo diskrecijai kaip papildoma apsaugos priemonė.

25. Vis dėlto, kiek tai susiję su Įstatymu Nr. 67/2006, tokio teisinio sprendimo nėra.

26. Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą sprendimą patvirtino ir Teisingumo Teismas 1988 m. gegužės 5 d. Sprendime sujungtose bylose [144/87 ir 145/87, *Berg / Besselsen*], remdamasis ankstesne Direktyva 77/187/EEB.

27. Vis dėlto laikomasi nuomonės, kad Teisingumo Teismo priimti sprendimai turi būti vertinami atsižvelgiant į realius darbo santykius, susiklosčiusius sprendimo priėmimo metu, ir kad nuo šiol reikia atsižvelgti tiek į Teisingumo Teismo jurisprudencijos raidą, visų pirma susijusią su įmonės perdavimo sąvoka, tiek į darbo santykių raidą, nes iš šių realių aplinkybių matyti, kad direktyvos nuostatomis galima remtis siekiant jai prieštaraujančio tikslo, t. y. nesuteikti darbuotojams jų teisių apsaugos įmonių perdavimo atveju.

28. Iš tiesų, priimant Direktyvą 77/187/EEB įmonės perdavimo sąvoka buvo susijusi su priemonių, organizuotų ekonominei veiklai vykdyti, visuma; ši apibrėžtis išliko ir Direktyvoje 2001/23/EB.

29. Šiomis aplinkybėmis sprendimas, pagal kurį perėmėjas perimdavo perdavėjo skolas, susijusias su perduotais darbo užmokesčio reikalavimais, atsiradusiais iki perdavimo, buvo logiškas, nes perėmėjas perimdavo įmonės turtą, sutartis ir gautinas sumas, kad galėtų garantuoti įsiskolinimų padengimą.

30. Vis dėlto vėliau Teisingumo Teismas nusprendė, kad įmonės perdavimu taip pat gali būti laikomas darbuotojų grupės įgijimas, nereikalaujant perimti ir viso materialiojo turto, gamybos priemonių ar kitų turto elementų.

31. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas konstatavo: kadangi tam tikruose sektoriuose, kuriuose darbinė veikla vykdoma intensyviai, darbuotojų grupė, kuri nuolatos vykdo bendrą veiklą, gali būti laikoma ekonominiu vienetu, būtina pripažinti, kad toks perduotas vienetas gali išlaikyti savo tapatybę, jeigu perėmėjas nesitenkina tolesniu atitinkamos veiklos vykdymu, tačiau taip pat perima esminę darbuotojų, kuriems jo pirmtakas buvo pavedęs būtent šią užduotį, dalį skaičiaus ir kompetencijos prasme. Tokiu atveju naujasis darbdavys įgyja ekonominių išteklių visumą (darbo jėgą, *aut. pastaba*), kuri jam suteiks galimybę reguliariai tęsti perdavėjo veiklą arba tam tikrą veiklą (C-13/95).

32. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs: nors turto perdavimas yra vienas iš kriterijų, į kuriuos nacionalinis teismas turi atsižvelgti vertindamas įmonės perdavimo realumą, tokių elementų nebuvimas nebūtinai reiškia, kad tokio perdavimo nėra, jei, be kita ko, ekonominės veiklos vykdytojas tam tikruose sektoriuose gali veikti neturėdamas reikšmingų – materialinių ar nematerialinių – elementų (C-13/95).

33. Galiausiai Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nėra privaloma, jog materialiojo turto nuosavybės teisė būtų perduota tarp perdavėjo ir perėmėjo, nes tai gali būti tokio turto, kuris nepriklauso perdavėjui, tačiau kurį perdavė konkurso laimėtojas ir kuris naudojamas tik veiklai, dėl kurios sudaryta sutartis, vykdyti, perėmimas (C-340/01, C-232/04 ir C-233/04).

34. Šiomis aplinkybėmis įmanoma, kad įmonės perdavimas tarp perdavėjo ir perėmėjo būtų susijęs tik su tam tikro skaičiaus darbuotojų, vykdančių veiklą, priėmimu į darbą iš naujo, neperduodant jokio turto, kaip nagrinėjamu atveju, ir kad perdavėjas būtų atleistas nuo bet kokios pareigos įvykdyti reikalavimus dėl neišmokėto darbo užmokesčio, kurie be darbuotojo sutikimo būtų perduoti perėmėjui – bendrovei, kurios akcinis kapitalas, kaip šiuo atveju, yra toks mažas, kad jo nepakanka net vieno perdavėjo perduoto darbuotojo (jau nekalbant apie visus perduotus darbuotojus) darbo užmokesčio reikalavimams patenkinti.

35. Tokiu būdu Direktyvos 2001/23/EB tikslas nėra pasiekiamas; priešingai, jos 3 straipsnio 1 dalies nuostatos yra priemonė, kurią naudojant darbuotojai netenka garantijos, kad bus padengti perdavėjo įsiskolinimai, juos perduodant perėmėjui, kurio mokumas yra prastas ir kuris net nepripažįsta šių reikalavimų.

36. Perėmėjas nėra šio ginčo šalis ir, atsižvelgiant į galiojančius sprendimus panašiose bylose, gali būti, kad tuo atveju, jei būtų kreiptasi į teismą, teismai tokį ieškinį atmestų, kaip nutiko ir tose bylose.

37. Šiuo atveju kyla klausimas, ar nacionalinis teismas, kaip į Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatytos išimties teisinę išraišką, gali atsižvelgti į bendrąją Civilinio kodekso nuostatą (t. y. 1.605 straipsnį), pagal kurią, kaip bendroji taisyklė, skolos perėmimo pasekmių atsiradimas pagal su skolininku sudarytą sutartį susiejamas su kreditoriaus sutikimu.

38. Pagal Darbo kodekso 278 straipsnį šios nuostatos taip pat gali būti taikomos darbo santykiams.

39. Darbo kodekso 173 straipsnio 2 dalies nuostatos, kuriomis taip pat perkeliama Direktyva 2001/23/EB, irgi yra bendro pobūdžio Įstatymo Nr. 67/2006 atžvilgiu.

40. Civilinis kodeksas buvo priimtas įstatymu, priėmus Įstatymą Nr. 67/2006, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Direktyva 2001/23/EB.

41. Ši bendroji Civilinio kodekso nuostata palankesnė darbuotojui, kuris mano, kad Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta apsauga jam iš tikrųjų yra žalinga, todėl jis nusprendžia pareikšti ieškinį perdavėjui, o ne perėmėjui.

42. Teismas taip pat atsižvelgia į Direktyvos 2001/23/EB 8 straipsnio nuostatas, pagal kurias valstybėms narėms leidžiama ne tik priimti darbuotojams palankesnius įstatymus ir kitus teisės aktus, bet ir taikyti šias nuostatas, jeigu jos jau egzistuoja.

43. Dėl visų šių priežasčių jam kyla klausimas, ar, siekiant užtikrinti veiksmingą darbuotojų teisių apsaugą, garantuojant jiems veiksmingą galimybę išieškoti iki perdavimo dienos perdavėjo mokėtinas ir nesumokėtas darbo užmokesčio skolas, siekiant pripažinti, kad perdavėjas gali būti paduotas į teismą, Civilinio kodekso

1.605 straipsnio nuostatos, pagal kurias skolos perleidimas siejamas su kreditoriaus sutikimu, gali būti laikomos taikytinomis ir perdavėjas nėra atleidžiamas nuo pareigų sumokėti įsiskolinimus.

44. Su šia išvada būtų galima sutikti tik tuo atveju, jei būtų galima manyti, kad valstybių įgaliojimai reglamentuoti Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatytą išimtį, kuri yra palankesnė darbuotojui ir geriau atitinka direktyvos tikslą, nacionalinėje teisėje galėtų būti įgyvendinami priimant bendro pobūdžio nuostatas (kaip antai Rumunijos civilinis kodeksas), o ne tik specialaus pobūdžio nuostatas, kuriomis aiškiai perkeliama Direktyva 2001/23/EB.

45. Šiuo klausimu teismas laikosi nuomonės, kad reikėtų atsižvelgti į tai, jog pripažįstama, kad direktyvas į nacionalinę teisę galima perkelti ne tik specialiaisiais norminiais teisės aktais, kuriais siekiama šio nurodyto tikslo, bet ir bendro pobūdžio nuostatomis, galiojusiomis netgi direktyvos įsigaliojimo dieną.

46. Šis klausimas gali būti išspręstas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismui išaiškinant Sąjungos teisę. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad, atsižvelgiant į ankstesnę Teisingumo Teismo jurisprudenciją, atsakymas į šį klausimą šiuo metu nėra aiškus.

47. Byloje *Berg ir kt.* Teisingumo Teismas, atrodo, išaiškino šį klausimą.

48. Vis dėlto 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendime sujungtose bylose C-132/91, C-138/91 ir C-139/91 [*Katsikas ir kt. / Konstantinidis ir kt.*], visų pirma jo 29 punkte, Teisingumo Teismas, atrodo, taip pat pripažįsta tam tikrų niuansų galimybę, palyginti su tuo, kas buvo nurodyta byloje *Berg ir kt.* ir vėlesnėje jurisprudencijoje.

49. Be to, realūs darbo santykių pokyčiai po *Berg ir kt.* sprendimo priėmimo ir iki šiol pasireiškęs jų poveikis apsaugos, kurią Direktyva 2001/23/EB siekiama užtikrinti darbuotojams, veiksmingumui gali rodyti, kad tam tikrais atvejais direktyvos tikslas gali būti apeinamas taip, kad dėl direktyvos nuostatų darbuotojų padėtis iš tikrųjų taptų nestabili, nes dėl įmonės perdavimo jie netenka garantijų ir galimybių susigrąžinti nesumokėtas su darbo užmokesčiu susijusias skolas iš perdavėjo, nes jis atleidžiamas nuo šių pareigų, o perėmėjas nėra pakankamai mokus, kad užtikrintų šių su darbo užmokesčiu susijusių reikalavimų įvykdymą.

50. Šioje situacijoje darbuotojas, atrodo, yra priverstas pasinaudoti apsaugos priemone, kuri iš tikrųjų jam kenkia.

51. Dėl šios priežasties, jei manoma, kad Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis negali būti nustatyta bendro pobūdžio nuostata, o tik ją perkeliančia specialiaja nuostata, kyla kitas klausimas, ar šios direktyvos 8 straipsnis gali būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybėms (įskaitant teismus) leidžiama taikyti tokią bendrą nuostatą, kaip palankesnę nei Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, perkelta konkrečiu

nacionaliniu įstatymu, net jei nacionalinėje teisėje nėra specialiosios normos, kuria nustatoma Direktyvos 2001/23/EB 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatyta išimtis, ir dėl to darbuotojas turi teisę reikalauti, kad perdavėjas būtų įpareigotas sumokėti jam darbo užmokestį, susijusį su iki perdavimo atliktu darbu.

52. Be to, kyla klausimas, kokios yra šio taikymo sąlygos, atsižvelgiant į direktyvos nuostatos aiškinimą, t. y. kokiomis sąlygomis toks aiškinimas galėtų būti taikomas, taigi ar taikymas būtų besąlyginis, ar priklausytų nuo perėmėjo negebėjimo sumokėti pagal perduotas pareigas.

<...> [parašai]

DARBINIS VERTINAMAS